

Sociale Tipping Points

M241111

Jorn Lingsma
Kas Rapstok

j.lingsma@motivaction.nl
k.rapstok@motivaction.nl

Achtergrond

In opdracht van Koen Jonker van Triodos Bank heeft Motivaction een onderzoek uitgevoerd naar sociale tipping points.

Tipping points zijn momenten waarop veranderingen op sommige plekken in de wereld niet meer te stoppen zijn. Er volgt door gedrag dat op een gegeven moment door de massa getoond wordt een nieuwe waarheid, een nieuwe norm. Sociale tipping points zetten een nieuwe ontwikkeling in. Een gedraging of een denkwijze wordt door een bepaald aantal mensen aanvaard en in de praktijk gebracht.

Meer inzicht in deze kantelpunten kan bijdragen aan het op gang brengen van gedragsverandering en bijdragen aan een systeemverandering. Meer kennis en begrip over sociale tipping points kan Triodos Bank faciliteren om zelf haar rol als **social tipping point creator** in te vullen. Met deze kennis kan Triodos Bank ook PR genereren.

Dit document beschrijft de belangrijkste resultaten van het onderzoek, met als doel de sociale tipping points bij een vijftal transitie vast te stellen en te bepalen.

Methoden en opzet

Kwantitatief onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van kwantitatief online onderzoek.

Vragenlijst

De vragenlijst is, in nauw overleg met Triodos, opgesteld door Motivaction. De gemiddelde invultijd van de vragenlijst bedroeg 8 minuten.

Doelgroepen en sample

Het onderzoek is uitgevoerd onder een steekproef van $n=1.048$ Nederlanders in de leeftijd van 18-80 jaar. De steekproef is geworven uit het Stempuntpanel van Motivaction.

Veldwerk

Het veldwerk is verzorgd door Motivaction. Het veldwerk vond plaats van 1 november t/m 7 november 2024.

Het belang van transities valt samen met de eigen mogelijkheden

Eigen invloed bepalend belang transitie

Gezonde levensstijl en sociale verbinding zijn de belangrijkste transities. De mate waarin je zelf invloed kan uitoefenen op en een bijdrage kan leveren aan de transitie is bepalend voor het belang dat er aan gehecht wordt.

Gedeelde verantwoordelijkheid

Bij de meeste transities is er ruimte voor gedeelde verantwoordelijkheid waarbij diverse actoren zijn steentje moet bijdragen.

Bedrijven worden door Nederlanders vaker verantwoordelijk gehouden voor klimaat- en grondstoffentransities, terwijl consumenten vooral verantwoordelijk worden gehouden voor hun eigen gezondheid en voedselkeuzes.

Hoewel bedrijven ook voor de andere transities vaak als de belangrijkste verantwoordelijken worden gezien, ziet men ook de overheid als een belangrijke actor op de vijf transities, vooral door middel van belastingen en subsidies.

Een verbod of belastingen om duurzame keuzes af te dwingen, stelt men minder op prijs. Nederlanders willen vooral het gevoel hebben zelf de duurzame keuze te kunnen maken.

Veel Nederlanders ondernemen al acties om de verschillende transities te ondersteunen

Nederlanders die een bepaalde transitie belangrijk vinden, ondernemen vaker concrete acties om deze te bevorderen. Dit laat zien dat bewustzijn en betrokkenheid leiden tot gedragsverandering, wat belangrijk is voor het bereiken van een duurzamere en gezondere samenleving.

Nederlanders die zeggen zelf al veel te doen, leggen de verantwoordelijkheid vaker bij alle actoren en daarmee ook vaker bij zichzelf. Ze nemen maatregelen zoals minder vliegen, groene energie afnemen, reparaties uitvoeren, tweedehands aankopen doen en dagelijks te wandelen of fietsen.

Een auto delen, een buurtfeest organiseren of veganistisch eten, zien we voornamelijk alleen bij de voorlopers.

Nederlanders verschillen onderling in de acties die ze ondernemen

Het zijn vooral de ouderen die groene energie afnemen, minder vliegen en vaker lokale producten kopen. Ouderen zijn ook vaker betrokken bij hun buurt en doen meer vrijwilligerswerk.

Hoogopgeleiden, kosmopolieten en postmaterialisten ondernemen vaker meerdere acties om duurzaamheid en gezondheid te bevorderen.

Voor jongeren ondernemen geen acties om de CO₂-uitstoot te verlagen, maar staan wel open voor duurzame keuzes als deze financieel aantrekkelijk zijn.

Deze verschillen benadrukken het belang van gerichte benaderingen om verschillende groepen te motiveren tot duurzaam gedrag.

Financiële prikkel is cruciale drijfveer voor gedragsverandering

Kostenbesparing belangrijke katalysator voor gedragsverandering, maar zeker niet bij alle acties

Ruim een derde van de Nederlanders onderneemt minder dan 5 acties om de transities te bewerkstelligen. Een financiële prikkel blijkt een cruciale drijfveer voor gedragsverandering in vrijwel alle transities. Relatief veel Nederlanders geven aan dat zij eerder geneigd zijn om duurzame keuzes te maken als dit de goedkoopste optie is.

Anderzijds zijn er ook veel mensen die helemaal niet vegetarisch of veganistisch willen eten, 3x per week willen sporten of een auto willen delen/huren als dit de goedkoopste optie is.

Een gezonde levensstijl is de belangrijkste transitie

Een gezonde levensstijl wordt door een derde van de Nederlanders als belangrijkste transitie gezien en meer dan helft is het er mee eens dat een gezonde levensstijl de norm moet worden in Nederland. Op de tweede plaats komt de klimaattransitie. Het beperken van grondstoffengebruik wordt relatief als minst belangrijke transitie gezien.

Jongeren vinden klimaattransitie belangrijkst

Hoewel jongeren minder doen om CO₂-uitstoot te verminderen, vinden zij deze transitie wel het belangrijkst. Zij staan open voor duurzame keuzes om dit doel te behalen als deze financieel aantrekkelijk zijn.

Hoewel het verminderen van de CO₂-uitstoot voor veel mensen belangrijk is, zien minder mensen een rol voor zichzelf weggelegd om dit doel te behalen. Deze verantwoordelijkheid legt men vooral bij de grote vervuilers.

Cultural creatives staan het meest open voor verandering

Er zijn verschillende groepen die openstaan voor verandering en duurzame gedragsverandering omarmen.

1. Jongeren:

Deze groep is vaak meer bereid om nieuwe, duurzame gewoonten aan te nemen, vooral als deze financieel aantrekkelijk zijn. Ze zijn gevoelig voor sociale invloed en laten zich inspireren door het gedrag van hun leeftijdsgenoten.

2. Hoogopgeleiden:

Hoogopgeleiden zijn doorgaans meer betrokken bij duurzaamheid en gezondheid en hebben een bredere blik op de wereld. Ze zijn beter geïnformeerd over de voordelen van duurzaam gedrag en zijn bereid om actie te ondernemen, zoals het kopen van groene energie en het kiezen van biologisch voedsel. Aan de andere kant zien we dat laagopgeleiden juist meer betrokken zijn bij transitie dichterbij huis, zoals de betrokkenheid bij de buurt en gemeenschap.

3. Kosmopolieten:

Deze stedelijk en internationaal georiënteerde groep staat open voor innovatieve en duurzame oplossingen. Ze zijn vaak voorlopers in het adopteren van nieuwe technologieën en levensstijlen die bijdragen aan duurzaamheid.

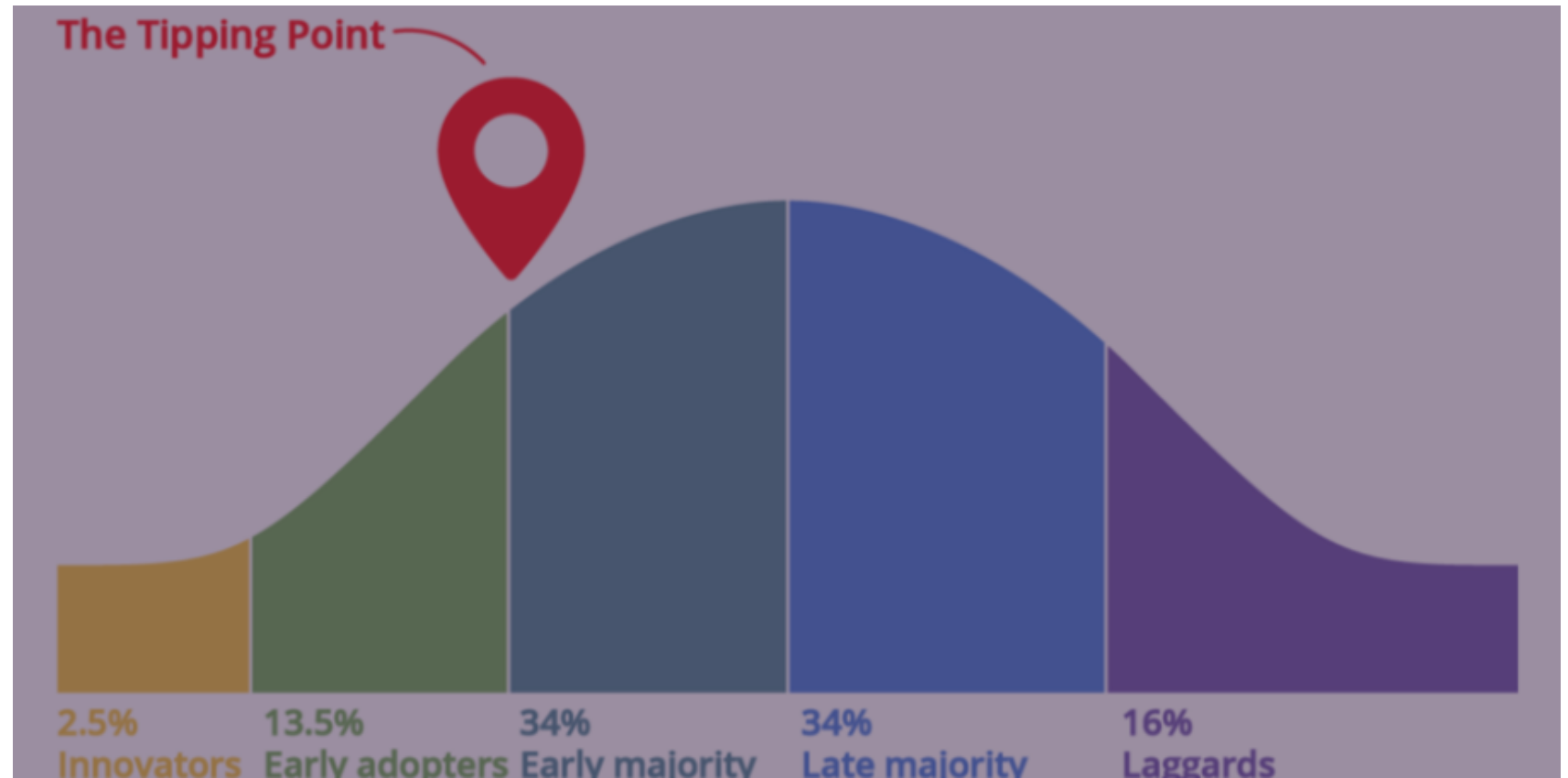
4. Postmaterialisten:

Mensen die minder waarde hechten aan materiële bezittingen en meer aan persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid, zijn vaak bereid om duurzame keuzes te maken. Ze ondersteunen initiatieven die bijdragen aan een betere wereld, zoals vrijwilligerswerk, gemeenschapsprojecten en duurzaamheid.

5. Ouderen (65+):

Hoewel deze groep soms minder snel nieuwe technologieën omarmt, zijn ze vaak actief betrokken bij hun gemeenschap en nemen ze deel aan vrijwilligerswerk.

Ze zijn ook bereid om duurzame keuzes te maken, zoals het kopen van lokale producten en het verminderen van hun energieverbruik.

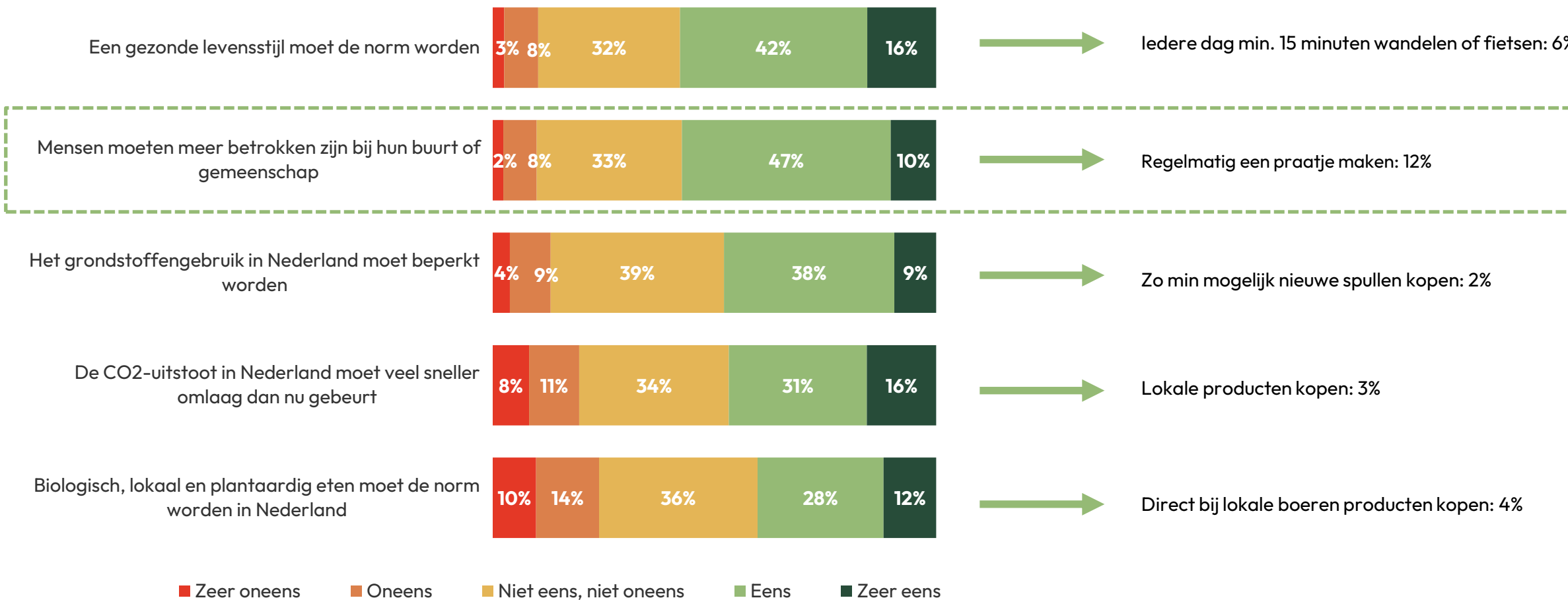

Resultaten - Overzicht

Meer sociale verbinding belangrijkste transitie en biedt meeste ruimte voor 'social tipping'

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen? (n=1.048)

Wanneer denk je dat jij onderstaande actie(s) wel zelf gaat doen?
Als veel mensen in mijn omgeving dit ook gaan doen

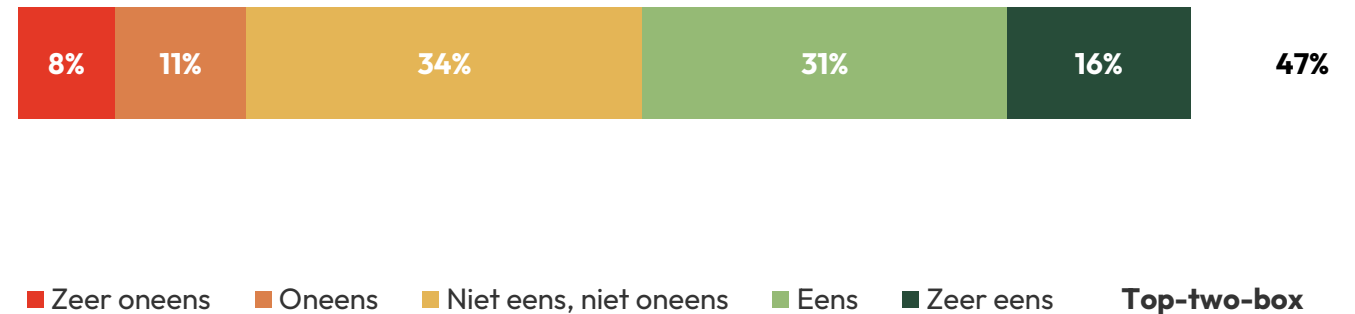
Resultaten - Klimaat

Bijna de helft van de Nederlanders vindt dat de CO2-uitstoot veel sneller omlaag moet

- 47% van de Nederlanders vindt dat de CO2-uitstoot in Nederland veel sneller omlaag moet dan nu gebeurt. 19% is het hiermee oneens, terwijl 34% er neutraal tegenover staat.
- 56% van de jongeren (18 t/m 24 jaar) is het er mee eens dat de CO2-uitstoot sneller omlaag moet dan nu gebeurt.
- Hoogopgeleiden (61%) zijn het vaker eens met deze stelling dan laagopgeleiden (31%). Dit zien we ook bij postmaterialisten (93%) en kosmopolieten (71%).

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stelling? (n=1.048)

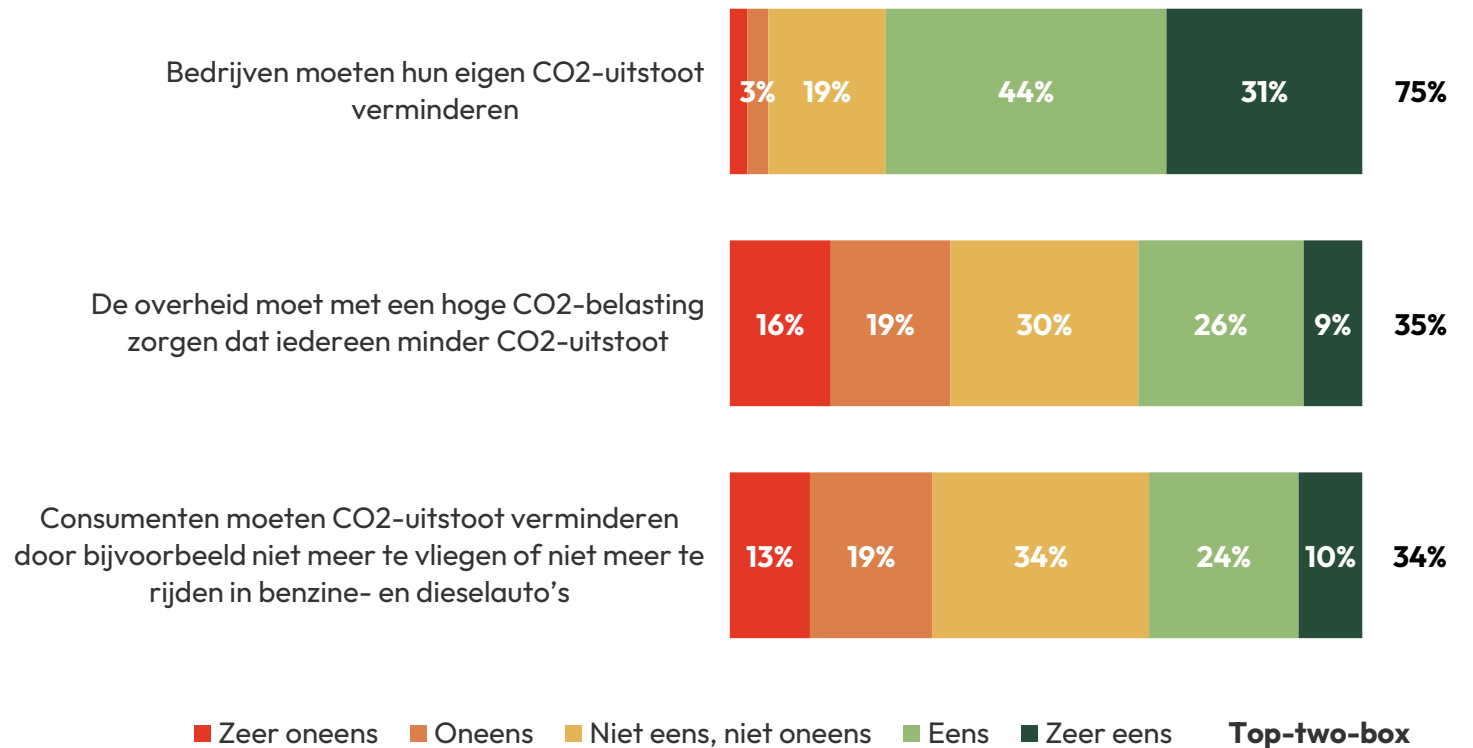
De CO2-uitstoot in Nederland moet veel sneller omlaag dan nu gebeurt

Verantwoordelijkheid voor het verminderen van CO2-uitstoot ligt primair bij bedrijven

- De meeste Nederlanders vinden dat vooral bedrijven verantwoordelijk zijn voor het verminderen van de CO2-uitstoot (75%). De overheid (35%) en consumenten (34%) worden in mindere mate hiervoor verantwoordelijk geacht.
- Nederlanders die vinden dat de CO2-uitstoot in Nederland sneller omlaag moet, vinden vaker dat alle actoren hun rol moeten pakken om deze transitie te bewerkstelligen, maar leggen ook primair de verantwoordelijkheid bij bedrijven (97%). Nederlanders die dit niet belangrijk vinden, leggen ook veelal de verantwoordelijkheid neer bij bedrijven (45%).
- Ouderen (65 t/m 80) vinden vaker dat bedrijven hun CO2-uitstoot moeten verminderen (83%).
- Hoogopgeleiden vinden vaker dan laagopgeleiden dat bedrijven (83% vs. 60%), de overheid (50% vs. 26%) en consumenten (46% vs. 23%) meer moeten doen om de CO2-uitstoot te verminderen.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen? (n=1.048)

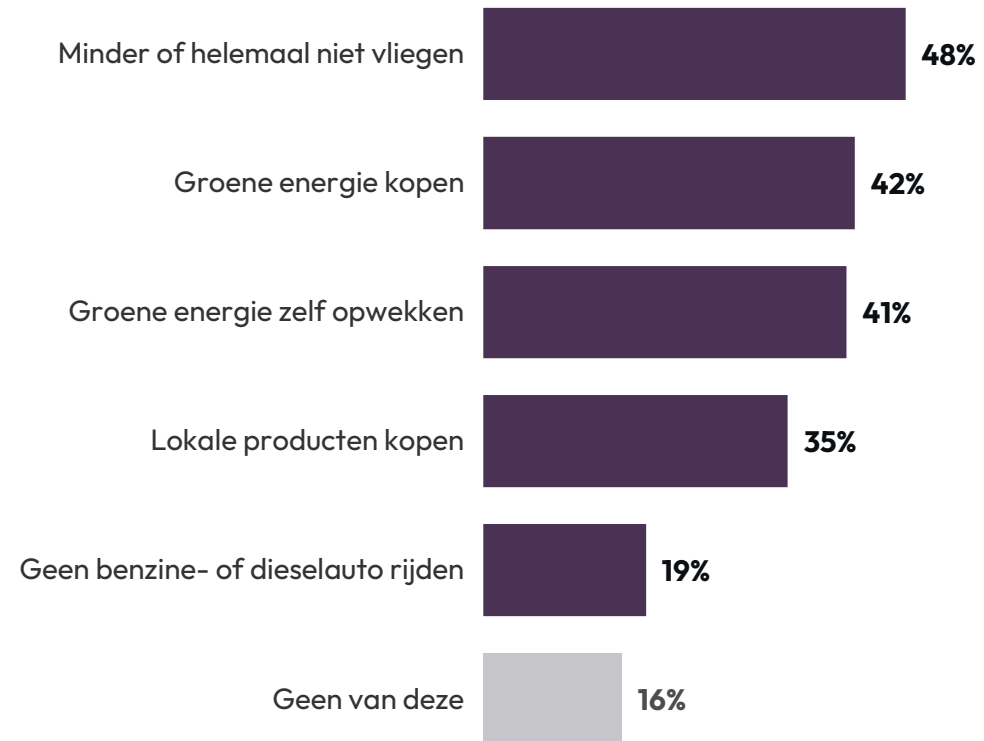

De helft van de Nederlanders zegt minder of helemaal niet (meer) te vliegen om de CO2-uitstoot te verlagen

- Bijna de helft van de Nederlanders vliegt minder of helemaal niet meer om de CO2-uitstoot te verlagen (48%).
- Geen benzine- of dieselauto rijden, is de minst voorkomende maatregel tegen CO2-uitstoot (19%).
- Nederlanders die het belangrijk vinden dat de CO2-uitstoot in Nederland sneller omlaag moet, doen aanzienlijk meer dan Nederlanders die dit niet belangrijk vinden. Zo vliegen ze bijvoorbeeld minder vaak (62% vs. 30%) en nemen ze vaker groene energie af (56% vs. 30%).
- Ouderen (65 t/m 80) nemen vaker groene energie af (50%) en vliegen minder of helemaal niet (58%) dan de rest van de bevolking. Daarnaast kopen ze vaker lokale producten (43%). Jongeren (18 t/m 24) ondernemen vaker geen van deze acties om de CO2-uitstoot te verlagen (27%).
- Hoogopgeleiden ondernemen alle acties vaker dan laagopgeleiden.

Wat doe jij nu al zelf om de CO2-uitstoot te verlagen?

(Basis - allen, n=1.048)

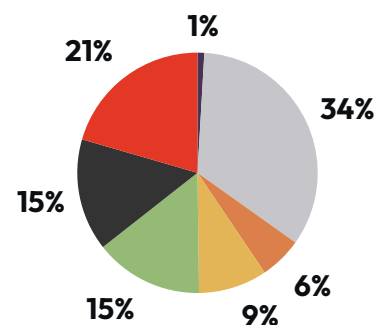

Een financiële prikkel is nodig om een bijdrage te kunnen leveren aan het verminderen van de CO2-uitstoot

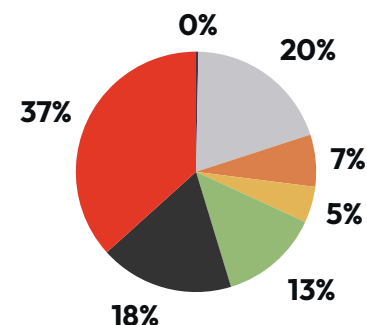
- Slechts 1 tot 3% van de Nederlanders die nog niets doen aan het verminderen van de CO2-uitstoot geeft aan de verschillende acties pas te gaan doen als veel mensen in hun omgeving dit doen.
- We zien hier dat een financiële prikkel ontbreekt om actief een bijdrage aan de klimaattransitie te kunnen leveren. Zo geeft 42% aan pas lokale producten te kopen en 34% groene energie te kopen als dit de goedkoopste opties zijn.
- Jongeren (18 t/m 24) staan over het algemeen welwillender tegenover deze acties, maar een financiële prikkel belemmert juist deze groep vaker.
- Laagopgeleiden staan doorgaans minder welwillend tegenover deze acties dan hoogopgeleiden.

Wanneer denk je dat jij onderstaande actie(s) wel zelf gaat doen? (Basis - Doet dit nog niet)

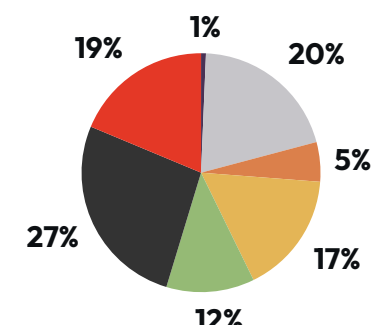
Groene energie kopen (n=603)

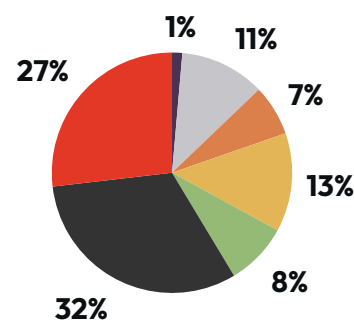
Groene energie zelf opwekken (n=613)

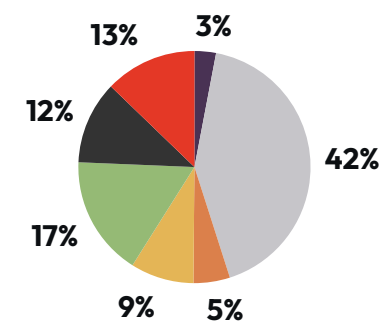
Geen benzine- of dieselauto rijden (n=835)

Minder of helemaal niet vliegen (n=543)

Lokale producten kopen (n=684)

- Als veel mensen in mijn omgeving dit doen, zou ik dat ook doen
- Als het de goedkoopste optie is, ga ik dat doen
- Als de overheid deze actie verplicht
- Als er geen andere manier meer is
- Ik ben al van plan op termijn deze actie te gaan doen
- Ik wil dit helemaal niet
- Niet op mij van toepassing

Resultaten - Grondstoffengebruik

Bijna de helft van de Nederlanders vindt dat het grondstoffengebruik in Nederland beperkt moet worden

- 48% van de respondenten vindt dat het grondstoffengebruik in Nederland beperkt moet worden.
- Hoopgeleiden vinden vaker dat het grondstoffengebruik beperkt moet worden (62%) dan laagopgeleiden (33%).
- Ook hier zien we dat postmaterialisten (85%) en kosmopolieten (66%) het aanzienlijk vaker eens zijn met deze stelling.

In hoeverre ben je het eens of oneens met deze stelling? (n=1.048)

Het grondstoffengebruik in Nederland moet beperkt worden

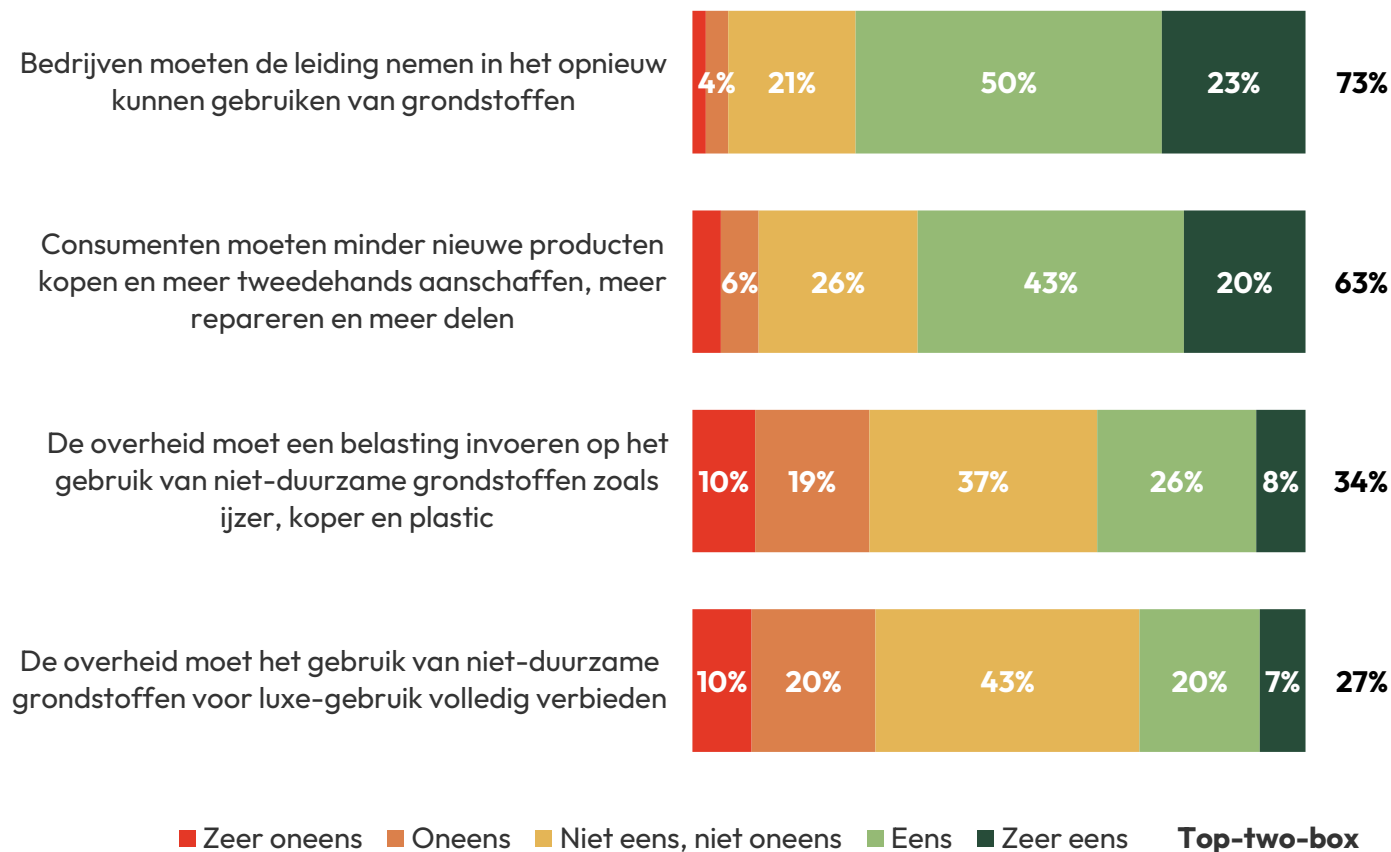

■ Zeer oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer eens ■ **Top-two-box**

De verantwoordelijkheid voor het beperken van het grondstoffengebruik ligt vooral bij bedrijven en consumenten zelf

- 73% van de Nederlanders geeft aan dat zij bedrijven verantwoordelijk achten voor het beperken van het grondstoffengebruik. Een ruime meerderheid vindt ook dat de consument hier een belangrijke rol in moet spelen (63%). De overheid wordt in mindere mate verantwoordelijk gehouden.
- Nederlanders die vinden dat het grondstoffengebruik moet worden verminderd, leggen de verantwoordelijkheid bij alle actoren neer.
- Hoogopgeleiden leggen ook vaker de verantwoordelijkheid bij alle actoren. Zo vinden ze vaker dan laagopgeleiden dat bedrijven (82% vs. 65%) en consumenten (77% vs. 45%) verantwoordelijk zijn voor het beperken van het grondstoffengebruik. Ze vinden ook vaker dan laagopgeleiden dat de overheid een rol kan spelen door middel van een belasting (49% vs. 22%) of een verbod op niet-duurzame grondstoffen (32% vs. 24%).

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen? (n=1.048)

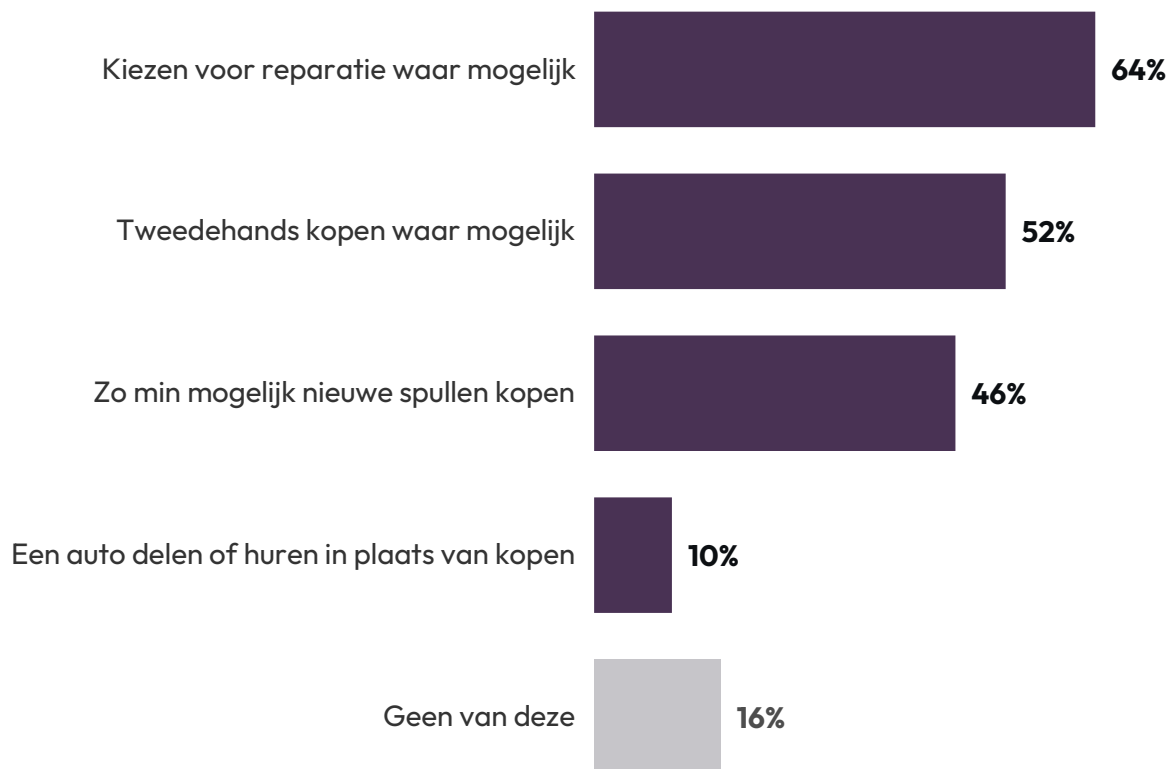

De meerderheid kiest al voor reparatie en koopt tweedehands spullen

- De meerderheid van de Nederlanders kiest voor reparatie (64%) en koopt al tweedehands spullen (52%) om een bijdrage te leveren aan het verminderen van het grondstoffengebruik. Een auto delen of huren daarentegen is minder gebruikelijk; 10% maakt hier weleens gebruik van.
- Nederlanders die vinden dat het grondstoffengebruik in Nederland moet worden beperkt, doen aanzienlijk meer dan Nederlanders die dit niet vinden. Zo kiezen zij bijvoorbeeld vaker voor reparatie (75% vs. 41%) en geven ze vaker aan zo min mogelijk nieuwe spullen te kopen (59% vs. 20%).
- Jongeren (18 t/m 24) kopen vaker tweedehands (61%) en huren of delen vaker een auto (18%). Daar staat tegenover dat zij minder vaak kiezen voor het repareren van spullen (49%). Ouderen (65 t/m 80) kiezen juist vaker voor het repareren van spullen (75%).
- Hoogopgeleiden ondernemen alle acties vaker dan midden- en laagopgeleiden.

Wat doe je nu al zelf om materiaalverbruik te verlagen?

(Basis - allen, n=1.048)

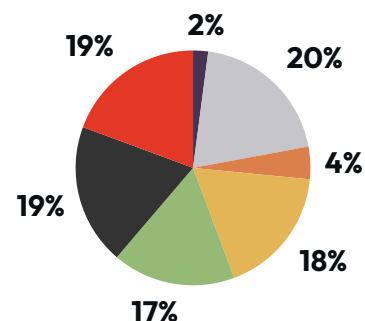

Verschillende redenen om (nog) geen bijdrage te leveren aan het beperken van grondstoffengebruik

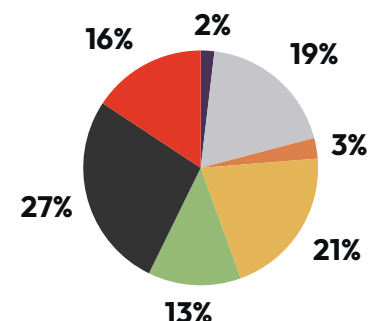
- Ongeveer 2% van de Nederlanders, die nog geen actie ondernemen op het vlak van het beperken van grondstoffengebruik, geeft aan dat zij deze acties gaan doen als veel mensen in hun omgeving dit ook doen.
- Een grote groep geeft aan deze acties helemaal niet te willen doen of dit alleen dit doen als er geen andere manier meer is.
- Een ongeveer even grote groep geeft aan dat ze deze acties pas gaan doen als het de goedkoopste optie is.

Wanneer denk je dat jij onderstaande actie(s) wel zelf gaat doen? (Basis - Doet dit nog niet)

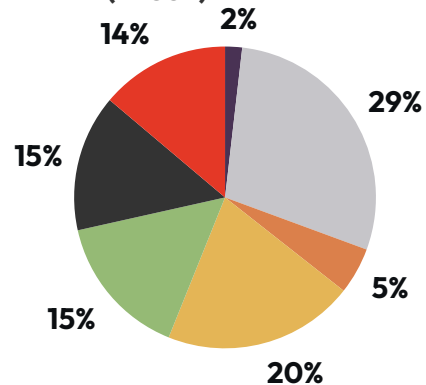
Zo min mogelijk nieuwe spullen kopen (n=568)

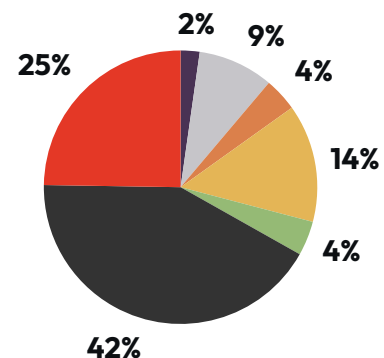
Tweedehands kopen waar mogelijk (n=501)

Kiezen voor reparatie waar mogelijk (n=382)

Een auto delen of huren in plaats van kopen (n=945)

- Als veel mensen in mijn omgeving dit doen, zou ik dat ook doen
- Als het de goedkoopste optie is, ga ik dat doen
- Als de overheid deze actie verplicht
- Als er geen andere manier meer is
- Ik ben al van plan op termijn deze actie te gaan doen
- Ik wil dit helemaal niet
- Niet op mij van toepassing

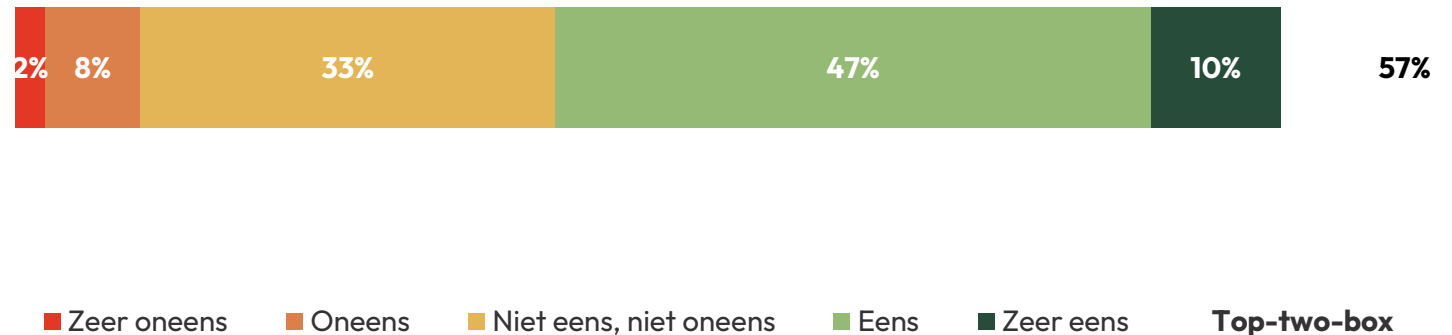
Resultaten – Sociale relaties

Veel Nederlanders vinden dat mensen meer betrokken moeten zijn bij hun buurt of gemeenschap

- 57% van de Nederlanders vindt dat mensen meer betrokken moeten zijn bij hun buurt of gemeenschap.
- Nederlanders in de leeftijd van 55 jaar en ouder vinden vaker dat mensen meer betrokken moeten zijn bij hun buurt.
- We zien dat postmaterialisten (69%) en kosmopolieten (68%) deze transitie aanzienlijk vaker belangrijk vinden. Ook de meer traditionele milieus, nieuwe conservatieven (66%) en de traditionele burgerij (65%), vinden het belangrijk dat mensen meer betrokken moeten zijn bij hun gemeenschap.

In hoeverre ben je het eens of oneens met deze stelling? (n=1.048)

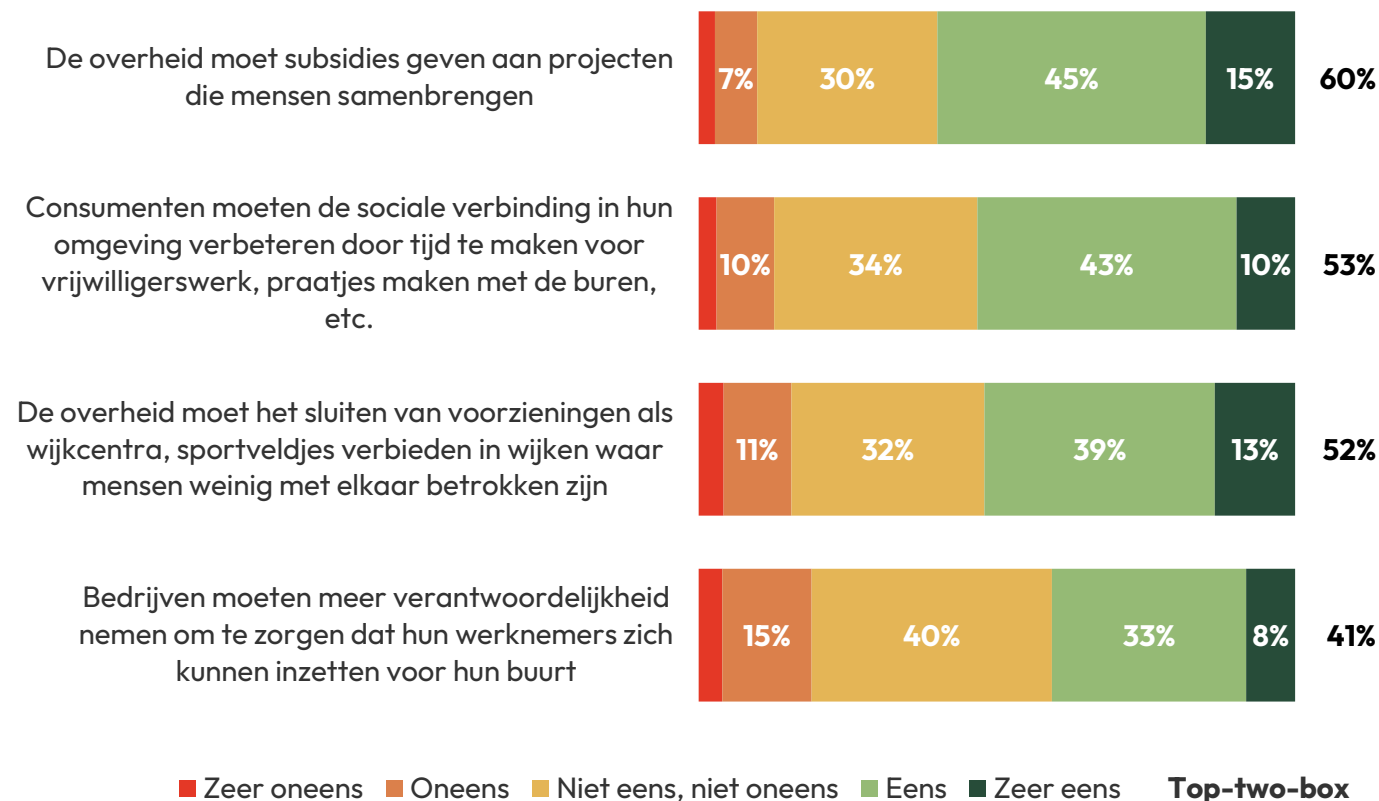
Mensen moeten meer betrokken zijn bij hun buurt of gemeenschap

Nederlanders houden primair de overheid verantwoordelijk voor de sociale transitie en zien ook een rol voor consumenten en bedrijven

- Nederlanders zien een gedeelde verantwoordelijkheid om mensen samen te brengen. Zo geeft 60% aan dat de overheid subsidies moet geven en 53% dat consumenten hun rol moeten pakken. Ook worden bedrijven door 41% van de Nederlanders verantwoordelijk gehouden om hun rol te pakken bij deze transitie.
- Nederlanders die vinden dat mensen meer betrokken moeten zijn bij hun buurt of gemeenschap leggen vaker de verantwoordelijkheid bij alle actoren neer. Nederlanders die dit niet vinden, leggen de verantwoordelijkheid veel minder bij zichzelf (8% vs. 77%) en juist meer bij de overheid.
- Nederlanders in de leeftijd van 65 t/m 80 vinden vaker dat de overheid verantwoordelijk is voor deze transitie, bijvoorbeeld door het geven van subsidies (67%) of het openhouden van voorzieningen (65%). Ook vinden ze vaker dat consumenten zelf verantwoordelijk zijn voor meer betrokkenheid bij de buurt (67%).
- Hoogopgeleiden vinden vaker dan laagopgeleiden dat de overheid verantwoordelijk is voor deze transitie door het geven van subsidies (69% vs. 51%).

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen? (n=1.048)

41% van de Nederlanders maakt regelmatig een praatje op straat om de sociale verbinding te verbeteren

- Nederlanders die vinden dat mensen meer betrokken moeten zijn bij hun buurt, doen aanzienlijk meer dan Nederlanders die dit niet vinden. Zo maken ze vaker een praatje met een onbekende (53% vs. 11%) en doen ze vaker vrijwilligerswerk (43% vs. 17%).
- Vooral Nederlanders in de leeftijd van 65 t/m 80 jaar maken vaker een praatje met onbekenden (52%) en doen aanzienlijk vaker vrijwilligerswerk (45%). 18 t/m 24 jarigen doen dit aanzienlijk minder vaak (resp. 22% en 17%).
- Hoogopgeleiden zijn vaker dan laagopgeleiden actief lid van een vereniging (37% vs. 16%) en doen vaker vrijwilligerswerk (43% vs. 29%).

Wat doe je nu al zelf om sociale verbinding te verbeteren?

(Basis - allen, n=1.048)

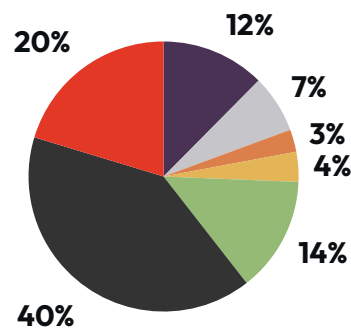

Sociale tipping points werken het meest bij de sociale transitie

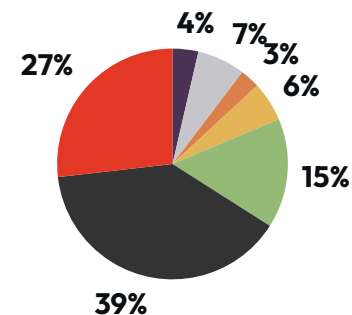
- 12% van de Nederlanders die nog geen actie ondernemen op het vlak van het verbeteren van sociale verbinding, geeft aan zij een praatje met een onbekende willen maken of een straatfeest willen organiseren als veel mensen in hun omgeving dit ook doen.
- Ongeveer tweederde geeft aan deze acties helemaal niet te willen of dat dit niet op hun van toepassing is.
- 21% van de Nederlanders die nog geen vrijwilligerswerk doen, geeft aan dat zij dit wel van plan zijn om op termijn te gaan doen.

Wanneer denk je dat jij onderstaande actie(s) wel zelf gaat doen? (Basis - Doet dit nog niet)

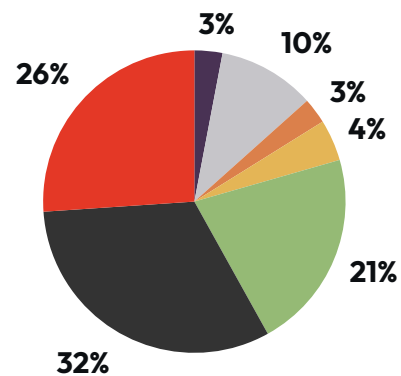
Regelmatig een praatje maken met een onbekende op straat (n=623)

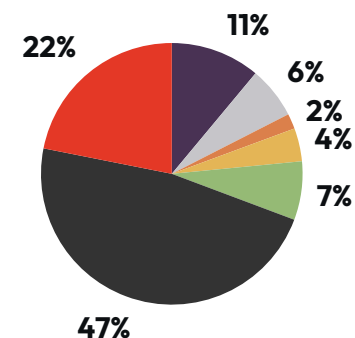
Actief lid zijn van een sport-, muziek- of hobbyvereniging in mijn buurt (n=753)

Vrijwilligerswerk (n=690)

Een buurt- of straatfeest organiseren (n=952)

- Als veel mensen in mijn omgeving dit doen, zou ik dat ook doen
- Als het echt iets oplevert
- Als de overheid deze actie verplicht
- Als er geen andere manier meer is
- Ik ben al van plan op termijn deze actie te gaan doen
- Ik wil dit helemaal niet
- Niet op mij van toepassing

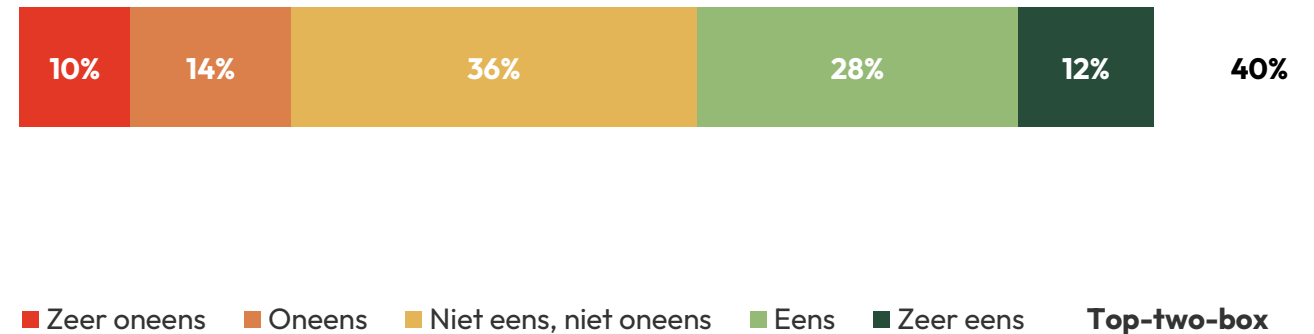
Resultaten – Duurzaam voedsel

Nederland is verdeeld over het normaliseren van biologisch, lokaal en plantaardig eten

- 40% van de Nederlanders vindt dat biologisch, lokaal en plantaardig eten de norm moet worden in Nederland.
- Hoogopgeleiden zijn het vaker eens met deze stelling dan laagopgeleiden (52% vs. 29%).
- Het zijn vooral postmaterialisten (79%) en kosmopolieten (59%) die vinden dat dit de norm in Nederland moet worden.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stelling? (n=1.048)

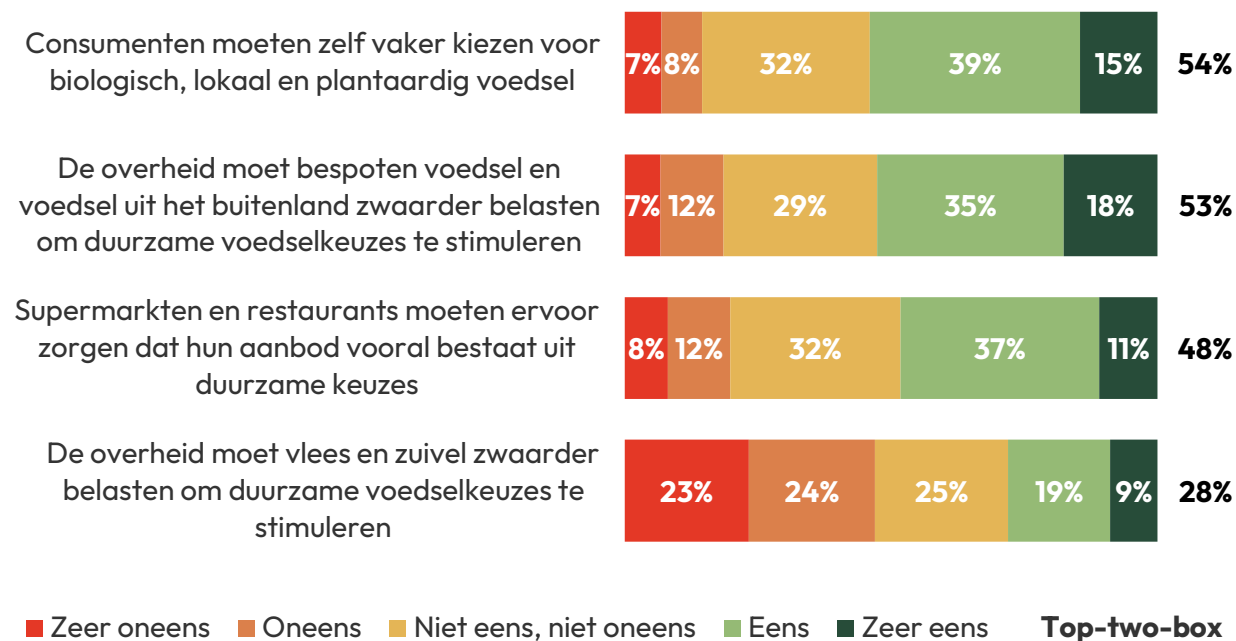
Biologisch, lokaal en plantaardig eten moet de norm worden in Nederland

De meningen over de vleestaks zijn ook verdeeld

- 54% van de Nederlanders vindt dat consumenten zelf verantwoordelijk zijn voor deze transitie en een ongeveer even grote groep (53%) geeft aan dat de overheid bespoten voedsel en voedsel uit het buitenland zwaarder moet belasten.
- Aanzienlijk minder Nederlanders (28%) vinden dat vlees en zuivel zwaarder belast moeten worden om duurzame keuzes te stimuleren.
- Nederlanders die vinden dat duurzaam voedsel genormaliseerd moet worden, leggen vaker de verantwoordelijkheid bij alle actoren neer. Nederlanders die dit niet vinden zien minder verantwoordelijkheid voor de verschillende actoren.
- Hoogopgeleiden vinden vaker dan laagopgeleiden dat consumenten zelf duurzame keuzes moeten maken (69% vs. 39%) en supermarkten en restaurants duurzame voedselkeuzes moeten stimuleren (62% vs. 34%). Daarnaast zijn ze ook vaker dan laagopgeleiden voorstander van belasting op bespoten voedsel (65% vs. 42%) en het belasten van vlees en zuivel (42% vs. 19%).

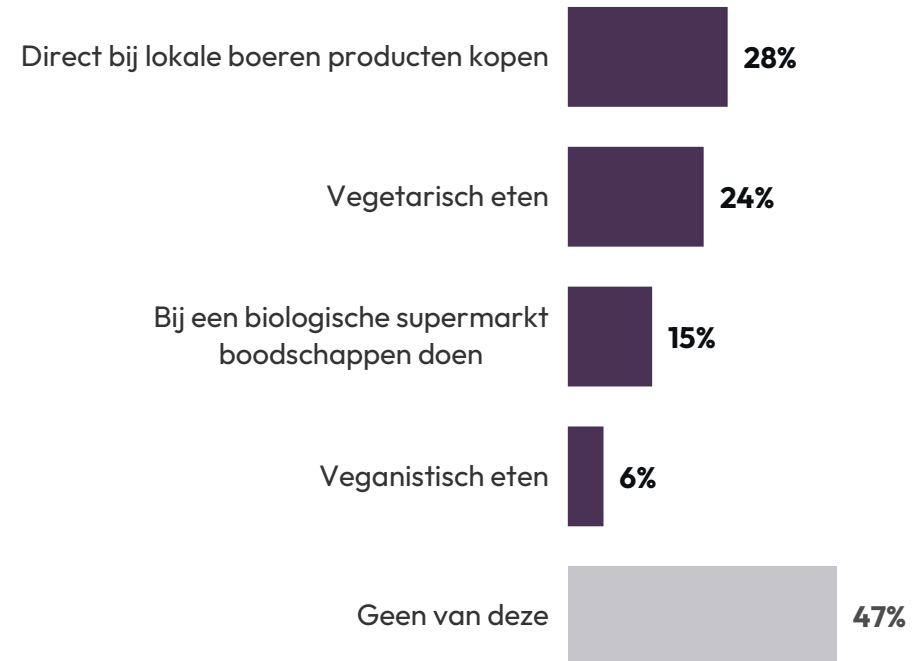
In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen? (n=1.048)

Bijna een kwart van de Nederlanders eet al vegetarisch

- 28% van de Nederlanders koopt producten direct bij een lokale boer en 15% doet dit bij een biologische supermarkt. Bijna een kwart (24%) eet vegetarisch, terwijl 6% veganistisch eet. Bijna de helft van de respondenten onderneemt geen van deze acties (47%).
- Nederlanders die vinden dat plantaardig en biologisch eten de norm moet worden, doen aanzienlijk meer dan Nederlanders die dit niet vinden. Zo doet deze groep vaker boodschappen bij een biologische supermarkt (30% vs. 4%) en zijn ze vaker vegetariër (42% vs. 8%).
- Nederlanders in de leeftijd van 25 t/m 34 zijn relatief vaak vegetariër (33%) of veganist (14%), ouderen (65 t/m 80) juist minder vaak (resp. 18% en 2%).
- Hoogopgeleiden gaan vaker dan laagopgeleiden naar een biologische supermarkt (20% vs. 11%) en eten vaker vegetarisch (38% vs. 6%).

Wat doe je nu al zelf om biologisch, lokaal en plantaardig te eten? (Basis - allen, n=1.048)

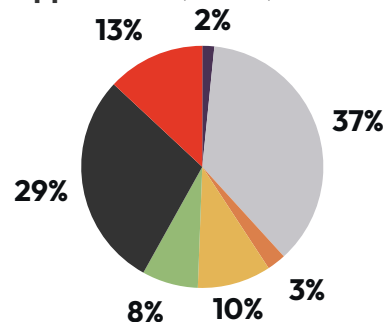

Meerderheid van de Nederlanders wil helemaal niet vegetarisch of veganistisch gaan eten

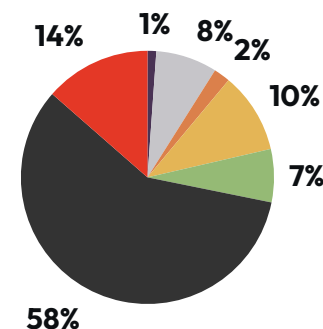
- 4% van de Nederlanders die nog geen actie ondernemen op het vlak van duurzaam voedsel, geeft aan dat zij direct bij lokale boeren producten willen kopen als veel mensen in hun omgeving dit ook doen.
- Ongeveer twee derde geeft aan helemaal niet vegetarisch of veganistisch te willen eten.
- Voor ongeveer een derde ontbreekt een financiële prikkel om boodschappen bij een biologische supermarkt te doen of om direct bij lokale boeren producten te kopen.
- Bij de jongere leeftijdsgroepen (18 t/m 24 & 25 t/m 34 jaar) speelt de financiële prikkel vaker een rol dan bij de rest van de bevolking.

Wanneer denk je dat jij onderstaande actie(s) wel zelf gaat doen? (Basis - Doet dit nog niet)

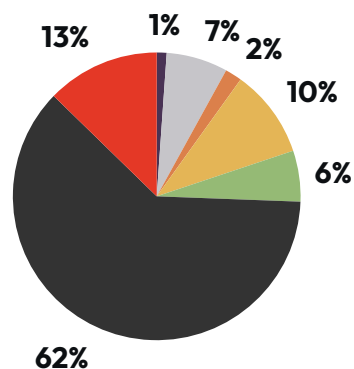
Bij een biologische supermarkt boodschappen doen (n=891)

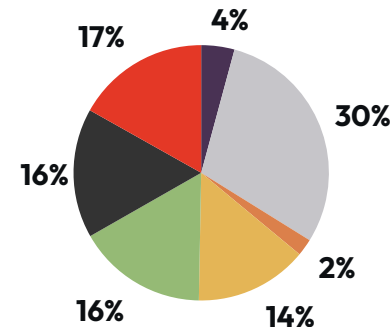
Vegetarisch eten (n=798)

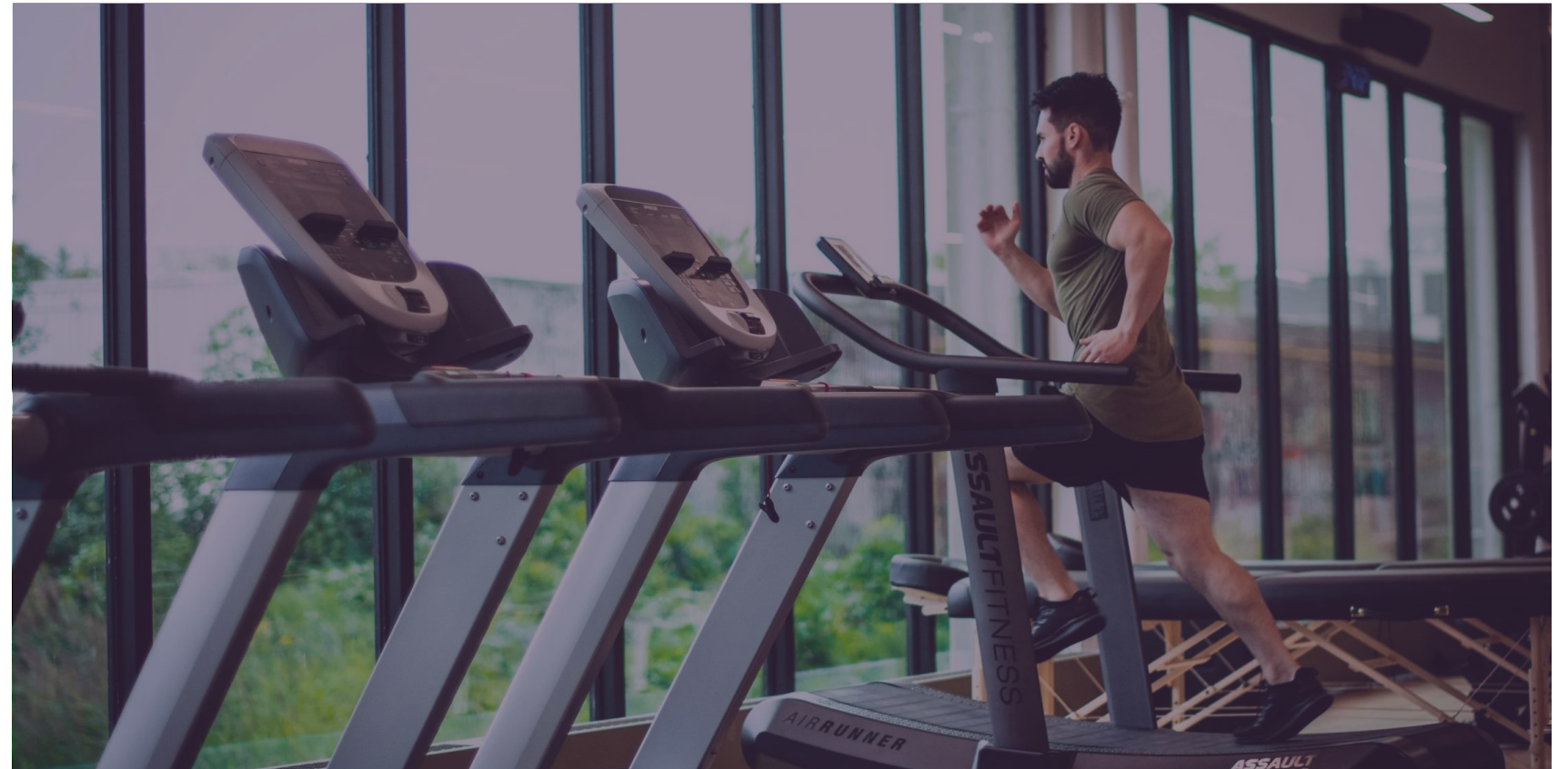
Veganistisch eten (n=982)

Direct bij lokale boeren producten kopen (n=754)

- Als veel mensen in mijn omgeving dit zouden doen, zou ik dat ook doen
- Ik doe deze actie pas als het de goedkoopste optie wordt
- Als de overheid deze actie vraagt
- Als er geen andere manieren meer zijn
- Ik ben al van plan om deze actie te gaan doen
- Ik wil dit helemaal niet
- Niet op mij van toepassing

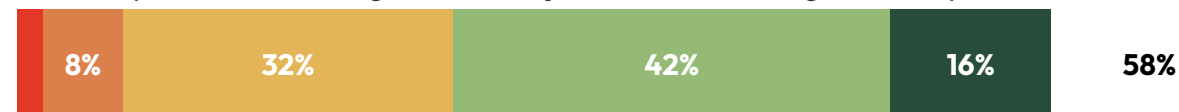
Resultaten – Gezondheid

Meerderheid van de Nederlanders vindt dat gezonde levensstijl de norm moeten worden

- 58% van de Nederlanders vindt dat een gezonde levensstijl de norm moet worden.
- Hoogopgeleiden vinden vaker dat een gezonde levensstijl de norm moet worden (68%) dan laagopgeleiden (41%).
- De transitie naar een gezonde levensstijl is voor kosmopolieten (77%) en postmaterialisten (73%) het belangrijkste.

In hoeverre ben je het eens of oneens met onderstaande stelling? (n=1.048)

Een gezonde levensstijl moet de norm worden, waarbij regelmatig sporten en eten volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum passen

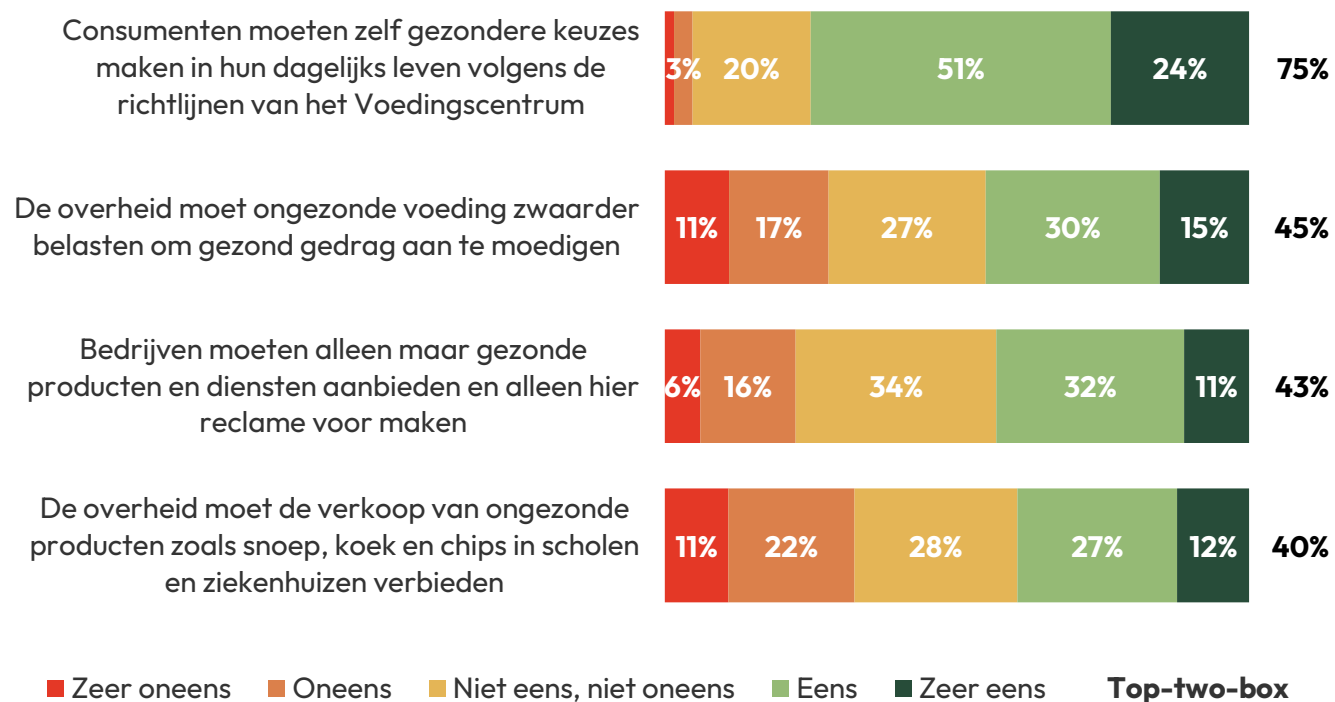

■ Zeer oneens ■ Oneens ■ Niet eens, niet oneens ■ Eens ■ Zeer eens **Top-two-box**

Nederlanders vinden primair dat consumenten zelf gezondere keuzes moeten maken

- Driekwart van de Nederlanders vindt dat consumenten zelf gezondere keuzes moeten maken.
- Minder dan de helft van de Nederlanders legt vervolgens de verantwoordelijkheid bij bedrijven en de overheid.
- Nederlanders die vinden dat een gezonde levensstijl de norm moet worden, leggen vaker de verantwoordelijkheid bij alle actoren neer.
- Ouderen (65 t/m 80) vinden vaker dat er in scholen en ziekenhuizen een verbod moet komen op ongezonde voeding (46%) en dat bedrijven alleen gezonde producten en diensten moeten aanbieden (50%).
- Hoogopgeleiden vinden vaker dan laagopgeleiden dat consumenten zelf gezonde keuzes moeten maken (85% vs. 59%).

In hoeverre ben je het eens of oneens met de onderstaande stellingen?
(n=1.048)

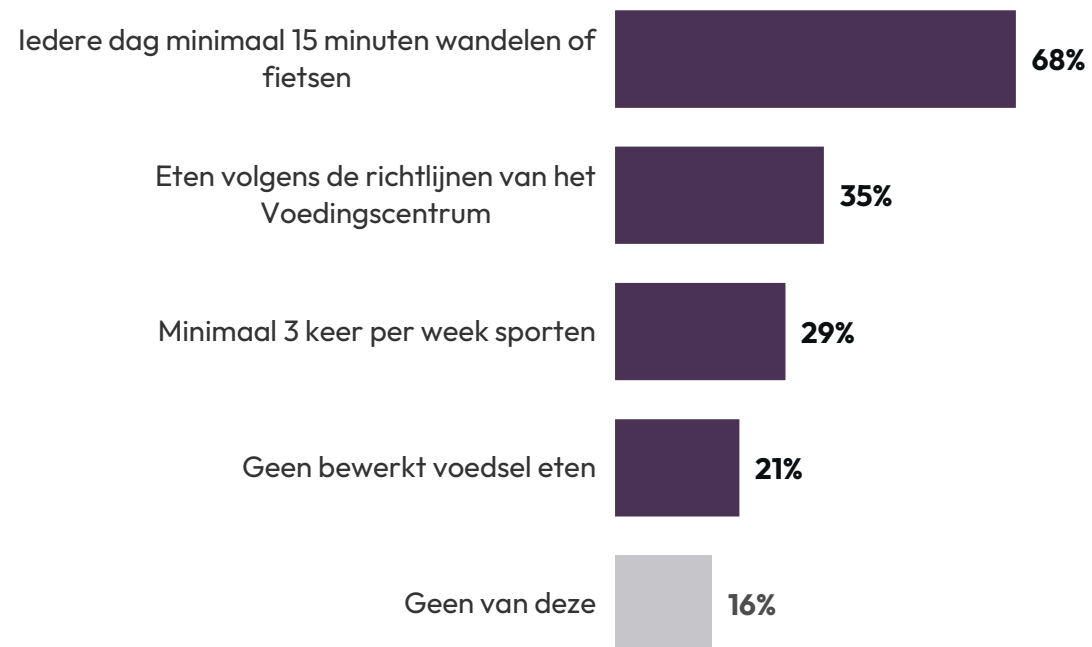

Ruim twee derde fietst of wandelt elke dag minimaal een kwartier

- Dagelijks minimaal een kwartier wandelen of fietsen is de meest voorkomende maatregel voor een gezonde levensstijl (68%). De minst voorkomende maatregel is geen bewerkt voedsel eten (21%).
- Nederlanders die vinden dat een gezonde levensstijl de norm moet worden, doen aanzienlijk meer dan Nederlanders die dit niet vinden. Zo eten ze vaker volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum (48% vs. 11%) en bewegen ze vaker ieder dag minimaal 15 minuten (77% vs. 47%).
- Jongeren (18 t/m 24) eten minder vaak volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum (26%) en een kleiner deel eet geen bewerkt voedsel (13%) dan binnen de rest van de bevolking. Ouderen (65 t/m 80) kiezen er vaker voor om geen bewerkt voedsel te eten (28%).
- Hoogopgeleiden ondernemen vaker dan laagopgeleiden alle acties.

Wat doe je nu al zelf om gezond te leven?

(Basis - allen, n=1.048)

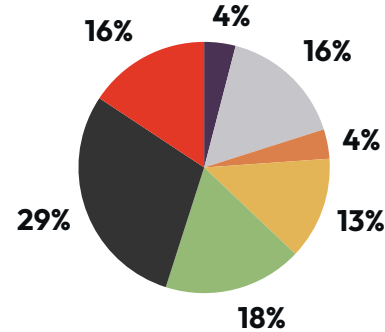

Minimaal drie keer per week sporten is niet voor iedereen een doel

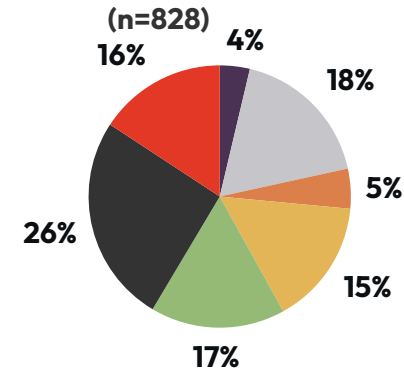
- 6% van de Nederlanders die nog geen actie ondernemen op het vlak van een gezonde levensstijl geeft aan dat zij wel iedere dag minimaal 15 minuten willen bewegen als veel mensen in hun omgeving dit ook doen.
- Nederlanders zijn over het algemeen meer bereid om hun voeding aan te passen dan om meer te sporten om een gezonde levensstijl te bewerkstelligen. 35% van de Nederlanders geeft aan helemaal niet 3 keer per week te willen sporten.
- Respectievelijk 16% en 18% van de Nederlanders geven aan dat zij wel willen eten volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum en geen bewerkt voedsel willen eten als zij zeker weten dat het iets oplevert.
- Over het algemeen zijn vrouwen en jongeren (18 t/m 24) gevoeliger voor wat de mensen in hun omgeving op dit gebied doen dan mannen en andere leeftijdsgroepen.

Wanneer denk je dat jij onderstaande actie(s) wel zelf gaat doen? (Basis - Doet dit nog niet)

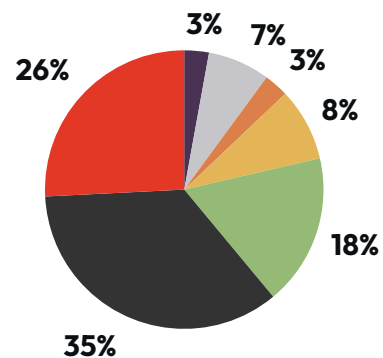
Eten volgens de richtlijnen van het Voedingscentrum (n=678)

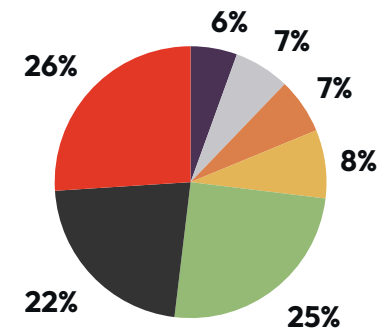
Geen bewerkt voedsel eten (n=828)

Minimaal 3 keer per week sporten (n=748)

Iedere dag minimaal 15 minuten wandelen of fietsen (n=337)

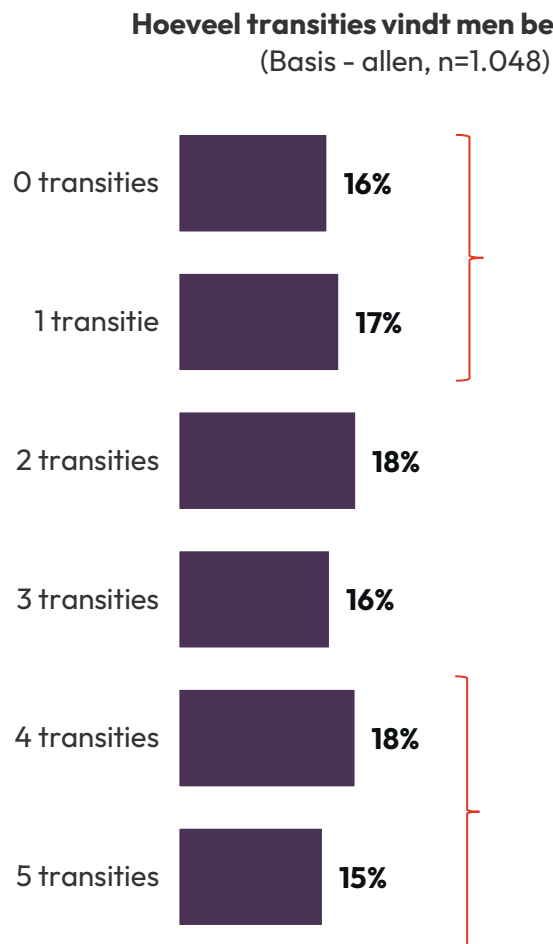
- Als veel mensen in mijn omgeving dit allemaal zouden doen, zou ik dat ook doen
- Als het echt iets oplevert
- Als de overheid mensen deze actie vraagt
- Als er geen andere manieren meer zijn
- Ik ben al van plan op termijn deze actie te gaan doen
- Ik wil dit helemaal niet
- Niet op mij van toepassing

Resultaten – Algemeen

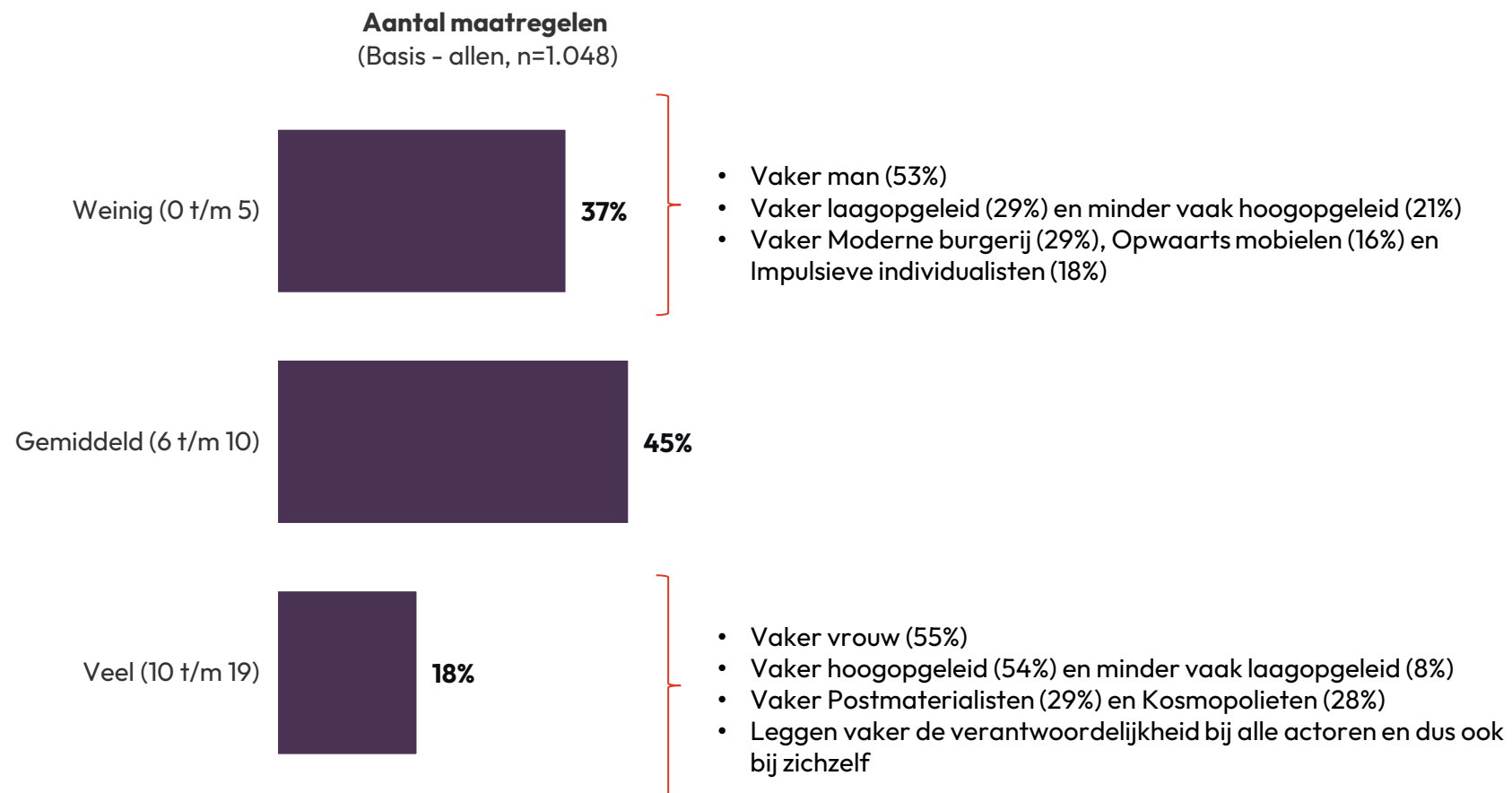
Nederland is verdeeld over het belang van de verschillende transities

- Een derde van de Nederlanders vindt 4 of 5 transities belangrijk, tegenover een derde van de Nederlanders die 0 of 1 transities belangrijk vindt.
- De groep Nederlanders die 4 of 5 transities belangrijk vinden, geven aanzienlijk vaker aan dat hun gedrag beïnvloed wordt door het gedrag van mensen om hun heen dan de groep die 0 of 1 transitie belangrijk vinden (61% vs. 30%).
- Daarnaast zien we ook dat de groep die 0 of 1 transitie belangrijk vindt, aanzienlijk minder doen en ook vaker aangeven dat zij de verschillende acties helemaal niet willen doen.

- Vaker laagopgeleid (28%) en minder vaak hoogopgeleid (21%)
 - Vaker Moderne burgerij (37%) en Impulsieve individualisten (17%)
 - De transitie sociale relaties vinden ze het belangrijkste en zien hier ook voor zichzelf vaker een belangrijke rol weggelegd.
 - Bij de overige transities willen zij vaker geen rol innemen om hier verandering in aan te brengen
 - Ondernemen zelf gemiddeld 4,5 acties
-
- Vaker hoogopgeleid (48%) en minder vaak laagopgeleid (13%)
 - Vaker Postmaterialisten (26%) en Kosmopolieten (30%)
 - De transities grondstoffengebruik en gezondheid vinden ze het belangrijkste
 - Zien zichzelf bij vrijwel alle transities als pionier of als vroege gebruiker, bij de transitie sociale relaties ziet men zichzelf vaker als late meerderheid.
 - Ondernemen zelf gemiddeld 9 acties

37% van de Nederlanders onderneemt zelf 5 of minder van de voorgelegde maatregelen

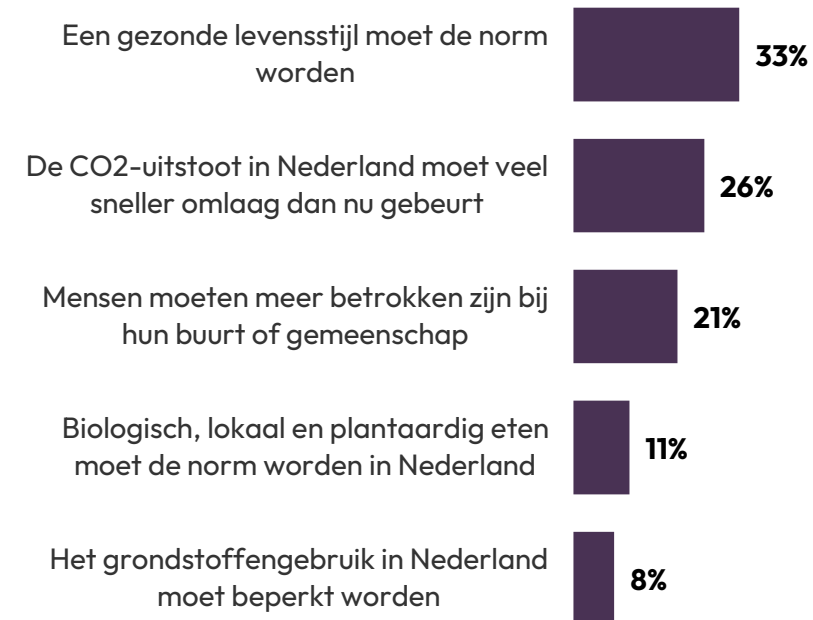

Het normaliseren van een gezonde levensstijl is voor Nederlanders de belangrijkste transitie

- Een derde van de Nederlanders (33%) vindt een gezonde levensstijl het belangrijkste doel om te bereiken. Het beperken van het grondstoffengebruik wordt door de minste mensen als belangrijkste doel gezien (8%).
- Hoewel jongeren minder doen om CO₂-uitstoot te verminderen, vinden zij deze transitie wel het belangrijkste om te bereiken (43%). De betrokkenheid bij hun buurt of gemeenschap vinden ze juist minder belangrijk (10%).
- Laagopgeleiden (28%) vinden de betrokkenheid bij de buurt aanzienlijk belangrijker dan hoogopgeleiden (17%).

Kun je aangeven in welke volgorde de doelen voor jou het belangrijkste zijn om te bereiken? (n=1.048)

Percentage dat het onderwerp op 1 (meest belangrijk) heeft gezet

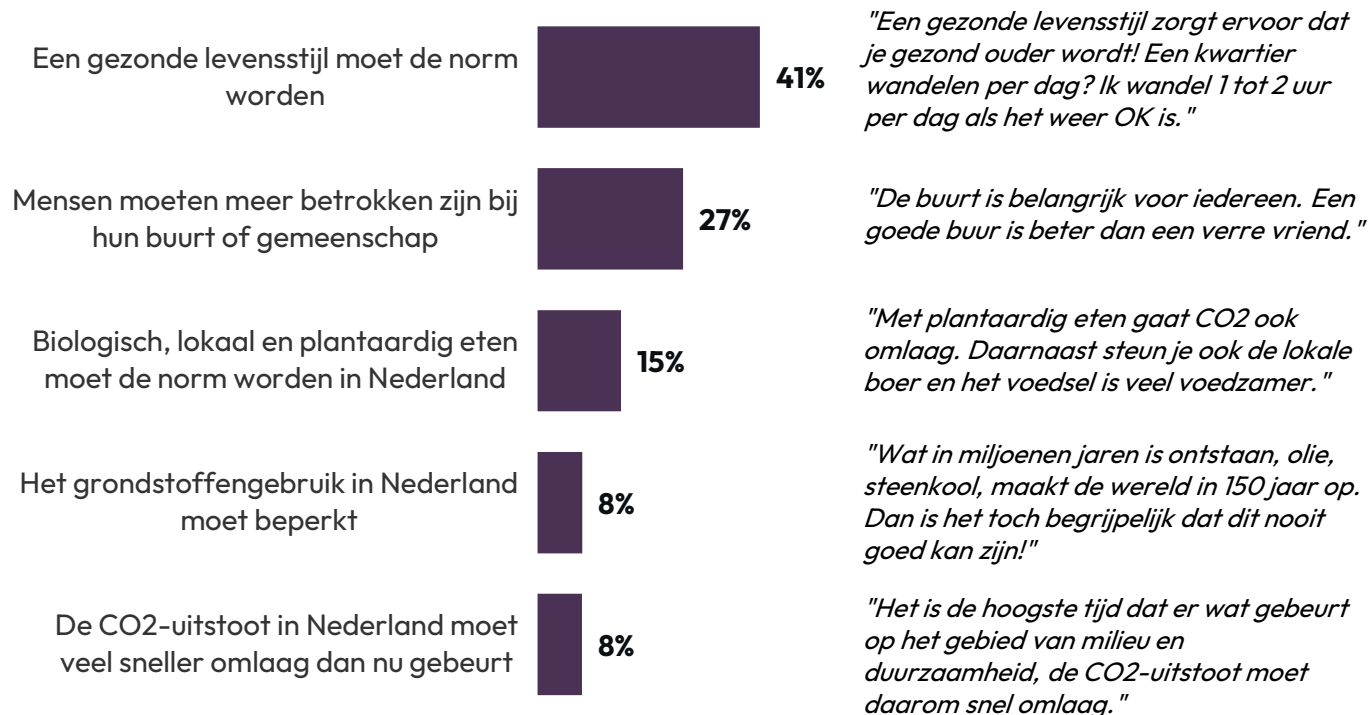

Ook zien Nederlanders een belangrijke rol voor zichzelf bij het normaliseren van een gezonde levensstijl

- 41% ziet voor zichzelf de belangrijkste rol in de verandering naar een gezonde levensstijl. Bij het beperken van het grondstoffengebruik en het verlagen van de CO2-uitstoot ziet slechts 8% de belangrijkste rol voor zichzelf.
- Hoogopgeleiden zien een belangrijkere rol voor zichzelf voor biologisch en plantaardig eten (21%) dan midden- (12%) en laagopgeleiden (14%).
- De respondenten benadrukken in de toelichtingsvraag het belang van persoonlijke verantwoordelijkheid en actie in het aanpakken van deze problemen. Veel antwoorden wijzen op de noodzaak van bewustwording en gedragsverandering, zowel individueel als collectief. Er is een sterke roep om meer concrete maatregelen en ondersteuning van de overheid en bedrijven om deze doelen te bereiken.

Bij welk doel zie je voor jezelf de belangrijkste rol om daar een verandering in gang te zetten?

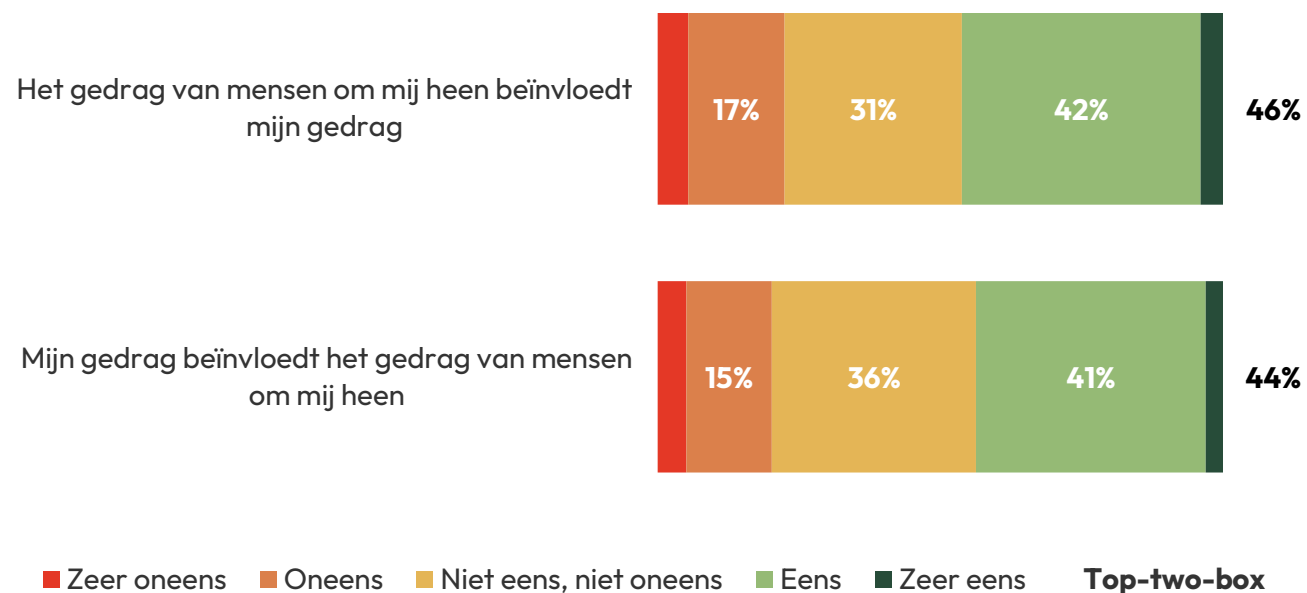
(Basis - allen, n=1.048)

Minder dan de helft van de Nederlanders denkt beïnvloed te worden of anderen te beïnvloeden

- 46% van de respondenten vindt dat hun gedrag beïnvloed wordt door het gedrag van anderen. 44% zegt dat hun gedrag het gedrag van anderen beïnvloedt.
- Ouderen (65 t/m 80) geven minder vaak aan beïnvloed te worden door het gedrag van anderen (28%) dan de rest van de bevolking, maar ze zeggen ook minder vaak dat ze het gedrag van anderen beïnvloeden (29%).
- Hoogopgeleiden geven vaker aan beïnvloed te worden door anderen (56%), maar ook anderen te beïnvloeden (58%) dan laagopgeleiden (resp. 29% en 28%).

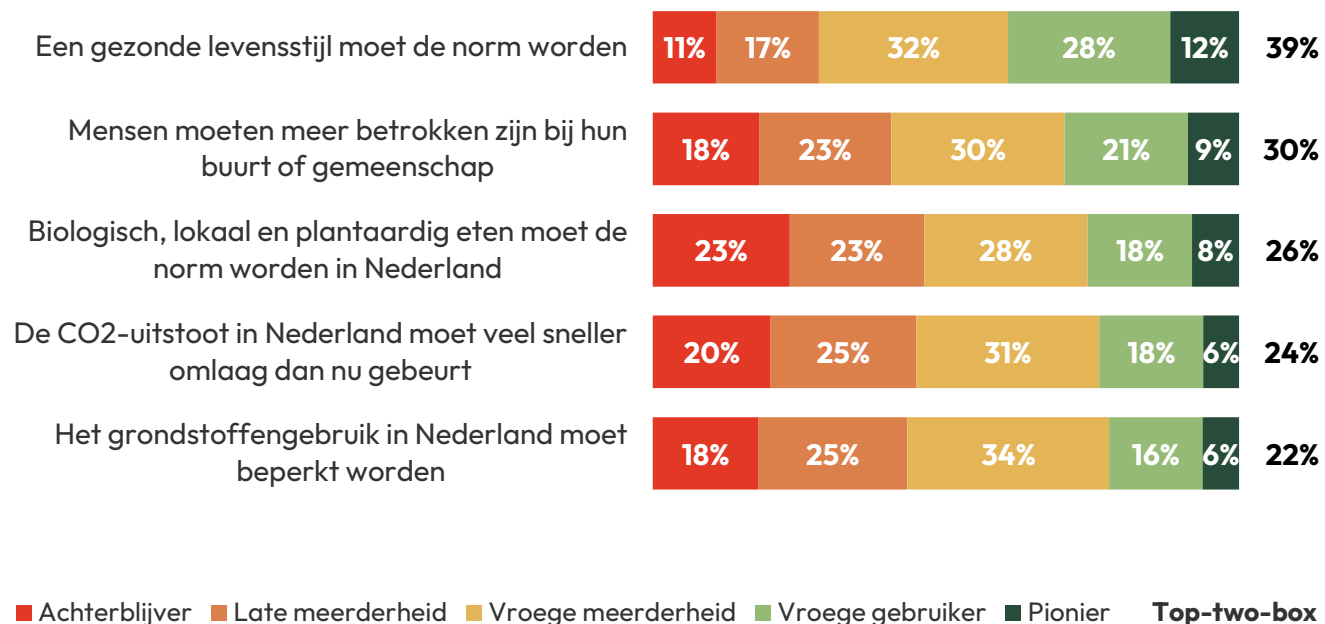
In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken? (n=1.048)

Over het algemeen is men liever afwachtend dan voorloper bij de verschillende transities

- Over het algemeen kiezen Nederlanders er eerder voor om af te wachten dan voorop te lopen. Alleen bij een gezonde levensstijl kiest men vaker voor een actieve bijdrage.
- Jongeren (18 t/m 24) willen bij alle transities minder vaak een achterblijver zijn dan de andere leeftijdsgroepen.
- Laagopgeleiden zijn bij alle transities vaker afwachtend dan hoogopgeleiden.

Hoe snel wil je het liefst bij deze doelen een rol innemen, om daar verandering in te brengen? (n=1.048)

Bijlagen

Bijlage - Ongewogen en gewogen data

Geslacht	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Mannen	557	53,1%	520	49,6%
Vrouwen	491	46,9%	528	50,4%

Opleidingsniveau	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Hoog (wo/hbo)	395	37,7%	347	33,1%
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	449	42,8%	504	48,1%
Laag (ibo/basisschool/ geen opleiding)	204	19,5%	197	18,8%

Leeftijd	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
18 t/m 24 jaar	39	3,7%	121	11,5%
25 t/m 34 jaar	113	10,8%	178	17%
35 t/m 44 jaar	146	13,9%	162	15,5%
45 t/m 54 jaar	192	18,3%	187	17,9%
55 t/m 64 jaar	211	20,1%	182	17,4%
65 t/m 80 jaar	347	33,1%	218	20,8%

Wij verminderen onze footprint

Motivaction gebruikt uitsluitend papier met een FSC-label

Motivaction gebruikt energiezuinige auto's

Motivaction gebruikt groene stroom

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International bv

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

meer zien
meer weten
meer betekenen

motivaction
insights and strategy

Motivaction International bv

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl
www.motivaction.nl